

SAKLI PAYLI MİRASÇILARIN ALACAKLILARININ VE İFLAS İDARESİNİN TENKİS DAVASI AÇMA HAKKI (TMK m. 562)

Arş. Gör. Ali Ahmet GENÇ*

Öz

Saklı paylı mirasçılardan alacaklılarının tenkis davası açma hakkı Türk Medeni Kanununda düzenlenmiştir. Alacaklıların dava hakkı istisnai bir yoldur. Bu yüzden sıkı şartlara bağlanmıştır. Dava açabilmek için alacaklının elinde aciz belgesi olması veya mirasçının iflas etmiş olması bunun göstergelerindedir. Aciz belgesinin mirasın geçtiği anda var olması dava açmak için şart iken, iflas daha sonra da gerçekleşebilir. Aciz belgesinin türü veya iflas sebepleri açısından Kanunda bir sınırlama yapılmamıştır. Buna karşılık geçici aciz belgesinde ve gerçek anlamda acz halinin bulunmadığı iflas sebeplerinde alacaklıya dava hakkının tanınmaması gerekir. Alacaklıların mirasçıya dava açması için uygun süre vermesi gerekir. Mirasçı dava açmazsa veya açtığı davayı gereği gibi yürütmezse alacaklılar tenkis davası açabilir. Alacaklılar tenkis davasını gereği gibi yürütmeyen mirasçının yanında davaya da katılabilir. Aynı durum üçüncü kişinin açtığı davada tenkis def'ini ileri sürmeyen mirasçı için de geçerlidir.

Anahtar Kelimeler

Mirasçı • Saklı Pay • Tenkis Davası • Alacaklı • İflas İdaresi

* Araştırma Görevlisi, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye. Asst., Kocaeli University, Faculty of Law, Department of Civil Law, Kocaeli, Turkey.

✉ahmetaligenc@gmail.com • ORCID0000-0003-3044-6911

📄 **Atıf Şekli** | Cite As: GENÇ Ali Ahmet, "Saklı Paylı Mirasçılardan Alacaklılarının ve İflas İdaresinin Tenkis Davası Açma Hakkı (TMK m. 562)", *SÜHFD.*, C. 28, S. 2, 2020, s. 511-542.

📄 **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

THE RIGHT OF CREDITORS AND TRUSTEE IN BANKRUPTCY OF THE STATUTORY HEIRS WHO HAVE RESERVED PORTION, TO RAISE AN ACTION FOR REDUCTION (TCC. ART. 562)

Abstract

The right of creditors to raise an action for reduction is regulated in Turkish Civil Code. To raise an action, creditor should have the insolvency evidence or heir should be bankrupted. While the insolvency evidence should exist at the time of inheritance, bankruptcy can take place later. There is no restriction in the Code in terms of type of insolvency evidence or reasons for bankruptcy. On the other hand, creditor shouldn't be granted to raise an action in temporary insolvency evidence and in cases of bankruptcy where there is no real insolvency. If heir doesn't raise an action or doesn't properly execute the action he raised, creditors can raise an action. Creditors can participate in the action with heir, who doesn't properly conduct the action for reduction. The same applies to heir, who doesn't claim the exceptio of reduction, in the action raised by third party.

Key Words

Heir • Reserved Portion • Action for Reduction • Creditor • Trustee in Bankruptcy

I. GİRİŞ

Türk Medeni Kanunu (TMK) miras bırakana yakınlığı bulunan belirli yasal mirasçılara, miras bırakanın ölümüne bağlı işlemleri veya sağlar arası kazandırmaları yoluyla kaldıramayacağı, mutlak bir miras hakkı tanımıştır. Bu şekilde miras hakları koruma altına alınan mirasçılara "saklı paylı mirasçı", bunların miras haklarının korunan kısmına ise "saklı pay" denilir (TMK m. 506)¹. Ancak bu koruma kendiliğinden olmaz. Saklı paya müdahale niteliğindeki işlemler, ancak açılacak tenkis

---

¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, *Miras Hukuku*, İstanbul 1987, s. 355; EREN, Fikret, *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, Ankara 1973, s. 1; AYAN, Mehmet, *Miras Hukuku*, Ankara, 2016, s. 173; SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay, *Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları* Ankara, 2019, §3 N. 3, 4; İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref/ALBAŞ, Hakan, *Miras Hukuku*, Ankara, 2019, N. 995; BAYGIN, Cem, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Ankara, 2005, s. 154; NAR, Ahmet, *Türk Miras Hukukunda Tenkis*, İstanbul, 2016, s. 6-7, 12, 86-88; ANTALYA, O. Gökhan, *Miras Hukuku*, Ankara, 2019 s. 315, 317; AYİTER, Nuşin, *Miras Hukuku*, Ankara, 1978 s. 128; ÇABRİ, Sezer, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574)*, Cilt-I, İstanbul, 2018, N. 1385 vd.; ÖZTAN, Bilge, *Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)*, Ankara, 2016, s. 80.

davası ile kısmen veya tamamen hükümsüz hale getirilebilir². Tenkis davasını açma imkânı da kural olarak saklı paylı mirasçılara tanınmıştır. Fakat Medeni Kanun, bazı istisnai hallerde, davanın mirasçının alacaklıları tarafından açılmasına imkân tanımıştır³.

Mirasçının alacaklıları doğrudan olmasa bile dolaylı olarak miras-tan menfaat elde edecekler arasındadır. Mirasçının malvarlığındaki artış alacaklıların alacağını elde etme ihtimalini arttıracaktır. Mirasçının bor-cunu ifa edememesi durumunda alacaklılar cebri icra vasıtasıyla alacak-larını mirasçının malvarlığından elde edeceklerdir. Bu durumda borcu-nu ifa edemeyecek durumda olan mirasçı, miras payının alacaklıların eline geçeceği düşüncesiyle veya miras bırakana olan saygısı sebebiyle tenkis davası açmayabilir⁴. Medeni Kanun alacaklıları, zarara uğrayacak-

² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 411-412; NAR, s. 12-14; BAYGIN, s. 155; ÇABRİ, N. 1388-1389.

³ TUNCER KAZANCI, İdil/ÖCAL APAYDIN, Bahar, "Mirasçılarının Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, Cilt: 2, Yıl: 2015, s. 775-808, s. 778; TUOR, Peter/SCHNYDER, Bernhard/SCHMID, Jörg/RUMO-JUNGO, Alexandra, DasSchweizerischeZivilge-setzbuch, 13. Auflage, Zürich-Basel-Genf, 2009, s. 664; İMRE, Zahit, Türk Miras Hu-kuku, İstanbul, 1978, s. 398; ÖZTAN, s. 121, 123-124; SEROZAN/ENGİN, §3 N. 102; ÇABRİ, N. 1437.

⁴ DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut, Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, İstanbul, 2019, N. 1207; İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan, Miras Hukuku, İstanbul, 2018, s. 264; TURANBOY, K. Nuri, Mirasbırakanın Denkleştirme ve Tenkise Bağlı Sağlararası Hukuki İşlemleri, Ankara, 2010, s. 55-56; BASILE, Giovanna, Aktiv- undPassivlegiti-mation, RechtsbegehrenundKlagefundamentbei der Herabsetzungsklage (Art. 522 ff. ZGB), Zürich, 2016, s. 18; TÜFEK, K. Gültekin, Miras Hukukunda Tenkis ve İade Davaları, Ankara, 1977, s. 120; TEKDOĞAN, Aydın, Mirasta Denkleştirme ve Ten-kis Davaları, Ankara, 2018, s. 454; ŞENER, Esat, "Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması", Yargıtay Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, Ocak 1977, s. 120-121; SERO-ZAN/ENGİN, §3 N. 107; EREN, s. 127; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779; BAYGIN, s. 155; ÇABRİ, N. 1437; NAR, s. 104; İMRE, s. 405. İstisnai olarak mirasçının mirasbırakanla anlaşarak, onun saklı payı üzerinde tasarruf etmesini iste-mesi de mümkündür. Bu ihtimalde de yapılan tasarruf tenkise tabi olacaktır. Fakat mirasbırakanın tasarrufu çoğu zaman muvazaalı olacağından tenkisten önce kesin hükümsüzlük neticesini doğuracaktır (TBK m. 19). Mirasbırakan hukuken mirasçı-sına kazandıramadığı malvarlığı değerlerini muvazaa yoluyla dolaylı olarak ve fiilen kazandırma yolunu tercih edecektir. Bu ihtimalde alacaklıların kesin hüküm-süzlüğü ileri sürmeleri bunda dolaylı bir menfaate sahip olmalarına bağlıdır (EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2019, N. 1107; KILIÇOĞ-LU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2019, s. 240). Dolaylı menfaat ise alacağın borçlunun diğer malvarlığından elde edilememesiyle ortaya

ları bu gibi durumlarda korumuştur (TMK m. 562/I)⁵. Benzer durum miras bırakanın mirasçılıktan çıkarma tasarrufları için de söz konusudur. Alacaklılar mirasçının çıkarmaya itiraz etmemesi durumunda da tenkis davası açma hakkına sahiptirler (TMK m. 562/II)⁶. İki durumda da dava hakkı aynı koşullara tabidir.

Alacaklıların dava hakkı Kanunda düzenlenmiş olsa da hüküm yeterince açık değildir. Bu sebeple öğretide dava hakkındaki birçok hususta görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerin gerekçeleriyle ortaya konması ve bir değerlendirmenin yapılması önem arz etmektedir. Görüş birliğinin olduğu bazı noktalarda ise hükmün amacına uygun farklı yorumların yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda biz, TMK m. 562'ye göre dava açma hakkına sahip olanları ve Kanunda tanınan bu imkânın hukuki niteliğini açıkladıktan sonra, dava açılmasının şartlarını, dava açma süresini, dava hakkında bazı özel durumları ve dava açılması için görevli ve yetkili mahkemeyi inceleyeceğiz.

I. DAVA AÇMA HAKKI OLANLAR

Tenkis davasının mirasçiyi koruma niteliği gereği mirasçı dışında tenkis davası açma hakkına sahip olanların Kanunda ayrıca düzenlenmesi gerekir. Türk Medeni Kanunu m. 562'de de bu kimseler açık bir

---

çıklar. Bu da tenkise benzer şekilde alacaklıların aciz belgesi alması veya borçlunun iflası ile olur.

- ⁵ ESCHER, Arnold, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben (Art. 457-536), Dritte Auflage, Zürich, 1959, Art. 524, N. 1; BREITSCHMID, Peter/JUNGO, Alexandra, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht – Erbrecht – Art. 457-640 ZGB, 3. Auflage, Zürich, 2016, Art. 524, N. 1; EIGENMANN, Antoine/ROUILLER, Nicolas, Commentaire du droit des successions, Bern, 2012, Art. 524, N. 1; TUOR, Peter, Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben, Art. 457-536 ZGB, Bern, 1964., Art. 524, N. 1; EREN, s. 127; SEROZAN/ENGİN, §3 N. 107; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 777, 778; DURAL/ÖZ, N. 1207; İMRE/ERMAN, s. 264.
- ⁶ KOSTKIEWICZ, Jolanta Kren/WOLF, Stephan/AMSTUTZ, Marc/FANKHAUSER, Roland, ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 3. Auflage, Zürich, 2016, Art. 524, N. 6; BASILE, s. 17; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 416; İMRE, s. 394; NAR, s. 22; BAYGIN, s. 173 vd.; ÖZTAN, s. 124, 125; DURAL/ÖZ, N. 1217-1218; BREITSCHMID/JUNGO, Art. 524, N. 4; ESCHER, Art. 524, N. 8; EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 4.

biçimde, mirasçının alacaklıları ve iflas idaresi olarak ifade edilmiştir. Aşağıda bu kimseler sırasıyla irdelenecektir.

A. Mirasçının Alacaklıları

Saklı paylı mirasçılar dışında, tenkis davası açma hakkı öncelikle alacaklılara tanınmıştır. Bahsi geçen alacaklılar saklı paylı mirasçının alacaklılarıdır⁷. Birden fazla mirasçının varlığı halinde her alacaklı kendi borçlusu olan mirasçının saklı payına ilişkin dava açabilecektir.

Kanunda saklı paylı mirasçının alacaklıları sayılmış olsa da miras bırakanın alacaklılarının da tenkis davası açabileceği kabul edilmelidir. Zira ölümle birlikte mirasbırakanın borçları mirasçılara geçer (TMK m. 599). Bu durumda artık mirasbırakanın alacaklıları, mirasçılarının alacaklıları sıfatını kazanırlar. Fakat öğretime mirasbırakanın alacaklılarının tenkis davası açamayacağı da savunulmaktadır⁸. Buna göre, mirasbırakanın alacaklıları vasiyet alacaklılarına göre öncelikli olduğu için ve mirasçılar mirasbırakanın borçlarından müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğundan mirasbırakanın alacaklıları tenkis davası açmakla ilgilenmez. Bizce bu gerekçe mirasbırakanın alacaklılarının dava haklarının olmadığını açıklama bakımından yetersizdir. Zira Türk hukukunda vasiyet alacağı ile diğer alacaklar arasında herhangi bir öncelik sonralık ilişkisinden bahsedilemez. Ayrıca alacaklıların açacağı tenkis davasında aranan şartların başında borçlu mirasçı hakkında aciz belgesi alınması veya

⁷ Mirasın paylaşılmasından önce miras payının mirasçı olmayan üçüncü kişiye devredilmesi durumunda, payı devralan kişinin de TMK m. 562'ye dayanarak tenkis davası açma hakkı olduğu öğretime ifade edilmektedir, (İMRE/ERMAN, s. 264-265, dn. 8). Fakat miras payını devralan her ne kadar alacak hakkına sahip olsa da mirasın açılması anında elinde aciz belgesi olmayacağından dava açması düşünülemez, (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 550; BAYGIN, s. 164). Buna karşılık iflas halinde, katıldığımız görüşe göre, mirasın açıldığı anda iflas etme şartı aranmadığından iflas idaresi vasıtasıyla tenkis davası açılması mümkündür. Ayrıca öğretime, miras payını devralanın korunması için payını devreden saklı paylı mirasçının tenkis davası açması yükümlülüğünün devir sözleşmesinde kararlaştırılabileceği savunulmuştur, (EREN, s. 125). Bir başka görüş de dava açma yükümlülüğünün TMK m. 2'den doğduğunu ifade ederek, sözleşmede kararlaştırılmamış olsa bile payını devreden mirasçının paylaşmanın tamamlanmasına kadar payı devralanın menfaatlerini korumakla yükümlü olduğunu belirtmiştir. Buna göre devreden mirasçının dava açmaması durumunda, devralana TBK m. 113 uyarınca hâkimden izin alarak tenkis davası açma imkânı tanınmalıdır, (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 551).

⁸ ESCHER, Art. 524, N. 3.

mirasçının iflas etmesi gerekliliğinin aranması, mirasçının mali durumunun alacağı karşılıma yetmeyecek olduğunu göstermektedir. Acz halindeki mirasçı dışındaki mirasçılardan da malvarlığı borçları karşılıma yetmeyebilir. Bu halde müşterek ve müteselsil sorumluluğun varlığı alacağı garanti etmez. Dolayısıyla mirasbırakanın alacaklılarının da tenkis davası açmakta menfaati olabilir. Bunların yanında mirasçılardan mirasbırakandan kalan borçları ile diğer borçları arasında bu şekilde ayırım yapmanın da bir kanuni dayanağı yoktur. Anılan sebeplerle mirasbırakanın alacaklılarının da TMK m. 562 kapsamında tenkis davası açma hakkına sahip olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Alacaklının dava açabilmesi için borç ilişkisinde tek kişi alacaklı olması da zorunlu değildir. Diğer deyişle müteselsil alacaklılığın olduğu durumlarda her bir alacaklı ayrı ayrı dava hakkına sahiptir (TBK m. 169). Benzer şekilde mirasçının farklı hukuki ilişkilerden birden fazla borcu varsa her bir alacaklı diğerinden bağımsız olarak dava hakkına sahiptir⁹. Bu husus tenkis kararının nispi etkili olmasına dayanır¹⁰. Nispiyet sebebiyle alacaklılardan biri tarafından açılmış davada verilen hükümden diğer alacaklılar faydalanamaz¹¹.

B. İflas İdaresi

Mirasçının iflası halinde dava açma hakkı iflas idaresine aittir. İflas, İcra ve İflas Kanununda düzenlenmiştir. Fakat Kanunda iflasın tanımı yapılmış değildir. Öğretide iflas, alacaklıları tatmin amacıyla borçlunun bütün malvarlığı üzerinde iflas organları tarafından gerçekleştirilen bir cebri tasfiye usulü olarak tanımlanmaktadır¹². İflas, mahkemenin borçlu hakkında iflasa karar vermesiyle açılır. İflas kararıyla, borçlunun tüm mal ve hakları iflas masasına dâhil olur (İİK m. 184). İİK m. 226/I c.1'e göre: "*Masanın kanuni mümessili iflas idaresidir*"¹³. Bu durumda her-

⁹ BAYGIN, s. 163; NAR, s. 239; ÖZTAN, s. 123.

¹⁰ EREN, s. 148-149; NAR, s. 238-239; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1209.

¹¹ NAR, s. 239.

¹² ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema/HANAĞASI, Emel, İcra ve İflâs Hukuku, Ankara, 2019, s. 438; ÜSTÜNDAĞ, Saim, İflâs Hukuku, İstanbul, 1966, s. 1; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 345 vd.

¹³ İflas idaresi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ORUÇ ÖMEROĞLU, Handan, İflas İdaresi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012, s. 1 vd.

hangi bir alacaklının, kural olarak tek başına dava hakkı yoktur¹⁴. Buna karşılık İİK m. 245, alacaklıların iflas idaresi tarafından sonuçlandırılmasına gerek görmedikleri bir iddianın takibinin isteyen alacaklıya veya alacaklılara bırakılabileceğini; bu durumda ortaya çıkan sonuçtan öncelikle iddiayı takip yetkisini alan alacaklının veya alacaklıların tatmin edileceğini hükme bağlamıştır. Dolayısıyla iflas idaresinin kararıyla herhangi bir alacaklı da tenkis davası açabilir. Hükme göre alacaklı veya alacaklılar tatmin edildikten sonra geriye bir şey kalırsa iflas masasına yatırılır.

II. DAVANIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Alacaklıların ve iflas idaresinin TMK m. 562 uyarınca açacakları dava bir tenkis davasıdır. Tenkis davası, mirasbırakanın saklı payı zedeleyen sağlararası veya ölüme bağlı kazandırmalarının kanuni sınıra çekilmesini amaçlayan, geçmişe etkili, bir yenilik doğuran davadır. Tenkis kararı ile söz konusu kazandırma saklı paya müdahale oluşturmayacak şekilde kısmen veya tamamen hükümsüz kılınmış olur¹⁵.

Alacaklılara ve iflas idaresine tanınan dava hakkı, mirasçıya ait dava hakkından bağımsızdır. Dolayısıyla alacaklı veya iflas idaresi tara-

¹⁴ DURAL/ÖZ, N. 1210; BAYGIN, s. 164.

¹⁵ GÜNAY, Erhan, "Mirasta Tenkis (İndirim) Davası", Terazi Hukuk Dergisi, S. 105, Mayıs 2015, s. 65; YAVUZ, Cevdet, "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusunu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:51, Sayı: 1-4, Yıl: 1985, s. 277; OĞUZMAN, M. Kemal, Miras Hukuku, İstanbul, 1995, s. 246; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 411-412; DURAL/ÖZ, N. 1195-1196; TURANBOY, s. 49; NAR, s. 14, 235-237; SEROZAN/ENGİN, §3 N. 96-97; İMRE, s. 399; BAYGIN, s. 166-167; EREN, s. 147; ANTALYA, s. 344-345; ÖZTAN, s. 121. Tenkis talebi, değiştirici veya bozucu yenilik doğuran hak olarak nitelendirilebilir, (EREN, s. 20; NAR, s. 17; TURANBOY, s. 49). Saklı payı ihlal eden kazandırma, kısmen hükümsüz hale getiriliyor ise, tenkis talebi değiştirici yenilik doğuran hak olarak nitelendirilecektir, (NAR, s. 17, 236). Fakat kazandırmanın bir bütün olarak hükümsüz hale getirilmesi gerekiyorsa, tenkis talebi bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olacaktır, (NAR, s. 17, 236). Bir görüşe göre ise, tenkis talebi her iki durumda da bozucu yenilik doğuran hak niteliğindedir. Çünkü kısmen tenkis durumunda dahi tenkis konusu tasarrufun kısmen hükümsüz hale gelmesi söz konusudur. Bu sebeple tenkis talebi bozucu yenilik doğuran hak olarak nitelendirilmelidir, (YAVUZ, Cevdet, "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusunu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:51, Sayı: 1-4, Yıl: 1985, s. 265, dn. 9a).

fından açılacak davada saklı paylı mirasçının temsili söz konusu olmayacaktır¹⁶.

Tenkis davası bir yenilik doğuran dava olduğundan, öğretide çoğunlukla, mirasçı tarafından açılan tenkis davası hükmü ile saklı payı ihlal eden kazandırmanın tenkis edilen bölümünün davacı mirasçının malvarlığına dönmeyeceği; dolayısıyla ya tenkis davası ile birlikte ya da sonrasında bir eda davası açılması gerektiği kabul edilmektedir¹⁷. Yargıtay ise, usul ekonomisi bakımından, tenkis konusu malın lehtarın eline geçmiş olması halinde, tenkis talebinin eda talebini de içerdiğini kabul etmektedir¹⁸. Ancak bu husus alacaklılar ve iflas idaresi açısından önemli değildir. Başka deyişle elinde aciz belgesi olan saklı paylı mirasçının alacaklısı tarafından açılan tenkis davası sonucunda, tenkis edilen kazandırmanın saklı paylı mirasçının malvarlığına dönmemesinin talep edilmesine gerek yoktur. Zira tenkis davasının mirasçının malvarlığını yeniden tesise yönelik olması sebebiyle İİK m. 283'teki çözüm tarzının burada kıyasen uygulanması söz konusu olabilir. Böylece saklı payı ihlal eden kazandırmanın tenkis edilen kısmı sanki mirasçının malvarlığındaymış gibi icra takibine konu edilebilir¹⁹. Tenkis davasının iflas idaresi tarafından açılması halinde ise, saklı payı ihlal eden kazandırmanın ten-

¹⁶ EREN, s. 128; BAYGIN, s. 164; TÜFEK, s. 120; NAR, s. 116; ESCHER, Art. 524, N. 2; ÖZTAN, s. 123; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 416; BASILE, s. 18-19.

¹⁷ BAYGIN, s. 167; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 412; YAVUZ, s. 284; İMRE, s. 428; EREN, s. 174-175; ANTALYA, s. 345; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1194, 1351; NAR, s. 237-238; TURANBOY, s. 49-50; ÖZTAN, s. 121; SEROZAN/ENGİN, §3 N. 99; OĞUZMAN, s. 246; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 785-786.

¹⁸ "...Olayları açıklamak davacıya, hukukî nitelime ise hâkime aittir. Dilekçenin yazılışından açıkça anlaşıldığına göre istek, tenkise ilişkindir. Tenkis davası, davacının saklı payına vaki tecavüzü ref'etmek ve miras bırakanın tasarruflarını tasarruf nisabı sınırına sokmak imkânı veren ve saklı payın korunmasını amaç tutan ve inşâî (yenilik doğuran) bir dava nevidir. Genellikle inşâî davalar iki isteği kapsar; birisi inşâî hakkın tesbiti, diğeri ise eda bölümüdür. Tenkis davasında, miras bırakanın saklı payı gidermek amacı ile hareket ettiğinin tesbitine ilişkin bölüm inşâî olup, hâkim kararı ile yeni bir durum meydana gelir. Saklı payın zedelenmesinden ötürü mirasçının mal varlığında (saklı payında) meydana gelen eksilmenin giderilmesine dair bölüm ise edaya ilişkindir.", Yarg. 2. HD, T. 24.05.1983, E. 1983/4525, K. 1983/4669 (www.kazanci.com) (erişim: 13.03.2020).

¹⁹ ÇABRİ, N. 1455; BAYGIN, s. 167; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 786.

kis edilen kısmı, iflas eden mirasçının malvarlığındaymiş gibi iflas masasına kaydedilir²⁰.

III. DAVA AÇILMASININ ŞARTLARI

Türk Medeni Kanunu m. 562 uyarınca tenkis davası açabilmek için dört tane şartın bir araya gelmesi gerekir. Şartlardan biri mirasçılarının açacağı tenkis davasında da aranmaktadır. Bunun dışındakiler ise alacaklılara tanınan dava hakkının istisnai niteliğini gözler önüne serer. Gerçekten de alacaklılar ancak sınırlı bazı hallerde ve dar bir kapsamda dava hakkına sahip olmaktadır. Aşağıda dava şartlarını incelerken bunlardan da söz edeceğiz.

A. Saklı Paylı Mirasçının Saklı Payının İhlal Edilmesi

Alacaklıların veya iflas idaresinin tenkis davası açabilmesinin ilk şartı saklı paylı mirasçının saklı payının ihlal edilmiş olmasıdır. Bu şart hem mirasçının hem alacaklıların dava açabilmesi için aranan bir şarttır (TMK m. 560/I, 562/I).

Saklı pay ihlali için ilk olarak mirasbırakanın ölüme bağlı işlemler veya sağlararası kazandırmalar vasıtasıyla tasarruf edebileceği kısmı aşması gerekir. Tasarruf edilebilir kısım, mirasbırakanın üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabileceği tereke oranını ifade eder. Bu oran, tereke değerinden saklı paylar toplamının çıkarılmasıyla bulunur²¹.

Tasarruf edilebilir kısmın aşılması çoğu zaman saklı payların ihlal edilmesi sonucunu doğuracaksa da bu ikisi birbirine eş kavramlar değildir. Mirasbırakanın terekesi üzerinde tasarruf edilebilir kısmı aşan tasarrufları her durumda saklı payı ihlal etmeyebilir. Bazen tasarruf edilebilir kısmı aşan mirasbırakan, bazı mirasçılarının saklı paylarını ihlal ettiği halde, diğerlerinin saklı payına hiç dokunmamış veya onları başka yoldan tatmin etmiş olabilir²². Zira saklı paylı mirasçının payını mutlaka

²⁰ BAYGIN, s. 167; ÇABRİ, N. 1455; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 786.

²¹ KILIÇOĞLU, Ahmet M., Miras Hukuku, Ankara, 2019, s. 208; SEROZAN/ENGİN, §3 N. 13; OĞUZMAN, s. 198-199; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 360, 376; BAYGIN, s. 155; NAR, s. 59; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1004-1005; İMRE, s. 351; ANTALYA, s. 323. Tasarruf edilebilir kısmın hesabı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. EREN, s. 26 vd.; NAR, s. 58 vd.

²² İMRE, s. 400; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1200; EREN, s. 43; BAYGIN, s. 156-157; NAR, s. 89-90; TURANBOY, s. 51-52; İMRE/ERMAN, s. 262.

küllü halef sıfatıyla elde etmesi şart değildir. Mirasçı, saklı payının karşılığını sağlararası veya ölüme bağlı bir işlem sonucunda elde etmişse tenkis davası açılmaz²³. Dolayısıyla tenkis davası açılabilmesi için mirasbırakanın tasarruf edilebilir kısmı aşmasının saklı payı zedelemesi gerektiği söylenmelidir²⁴.

B. Mirasçidan Alacağın Bulunması

Alacaklıların veya iflas idaresinin tenkis davası açabilmesinin ikinci şartı saklı paylı mirasçidan bir alacağın bulunmasıdır. Bu alacağın kaynağının ne olduğu ise önem arz etmez²⁵. Diğer bir deyişle alacak; sözleşmeden, sebepsiz zenginlemeden, haksız fiilden veya kanundan doğabilir. Alacağın rehin, kefalet gibi yeterli teminata sahip olması da durumu değiştirmez. Alacaklı teminatlara başvurma zorunluluğu olmadan borçlusunu takip edebileceği gibi, tenkis davası da açabilir²⁶. Buna karşılık hem iflas idaresi hem alacaklılar, yalnızca kendi tahsil edilmemiş alacakları ile sınırlı olarak tenkis davası açabilirler²⁷. Alacağın kapsamına ana alacağın yanı sıra, ona bağlı olan gecikme tazminatı, ceza koşulu gibi alacaklar da girer²⁸.

Alacaklılar ve iflas idaresi tarafından tenkis davası açılabilmesi için alacağın davanın açılması sırasında muaccel olması zorunludur. Kanunda alacaklıların aciz belgesine dayanması zorunluluğu bu hususa

²³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 413; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1200; BAYGIN, s. 157; EREN, s. 44-45; OĞUZMAN, s. 248; NAR, s. 90; İMRE/ERMAN, s. 262.

²⁴ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1200; EREN, s. 44; NAR, s. 89; İMRE/ERMAN, s. 262; BAYGIN, s. 156.

²⁵ NAR, s. 109.

²⁶ DURAL/ÖZ, s. 1215; ÖZTAN, s. 124; ÇABRİ, N. 1451.

²⁷ GÜNAY Erhan, Miras Hukukunda Mirasçılardan Sorumluluğu ve Alacaklıların Korunması, Ankara, 2019, s. 147, 149 (GÜNAY, Alacaklıların Korunması); KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER, Art. 524, N. 4; ESCHER, Art. 524, N. 6; TUOR, Art. 524, N. 10; AYAN, s. 222; DURAL/ÖZ, N. 1213; BAYGIN, s. 164; TURANBOY, s. 56; TÜFEK, s. 121-122; ÇABRİ, N. 1456; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 783; ŞENER, s. 122; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 416; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1215; OĞUZMAN, s. 249; NAR, s. 116; KILIÇOĞLU, s. 262; ÖZTAN, s. 126; GÜNAY, s. 66. Alacaklıların tenkis davasını alacağıyla sınırlı olarak açabilmesi, kalan kısım için saklı paylı mirasçının dava açmasını engellemez, (ÇABRİ, N. 1456).

²⁸ ÇABRİ, N. 1459.

işaret etmektedir. Yine iflas idaresinin dava hakkında, iflasın müflisin bütün borçlarını muaccel hale getirmesi bizi bu neticeye götürür (İİK m. 195). Bununla birlikte alacağın mirasın geçişi anında muaccel olması bakımından farklı değerlendirmeler yapılabilir. Alacaklının aciz belgesine dayanarak açacağı tenkis davasında, belgenin en geç mirasın geçtiği tarihte alınmış olması zorunluluğu alacağın da mirasın geçişi anında muaccel olması zorunluluğunu getirir. Buna karşılık iflasa dayanarak açılacak davada, katıldığımız görüş uyarınca mirasın geçişi anında iflas etmiş olma zorunluluğu yoktur²⁹. Dolayısıyla burada alacağın mirasın geçişi anında muaccel olması zorunluluğundan bahsedilemez. Diğer deyişle iflasa dayanılarak açılacak tenkis davasında iflasa esas alacağın mirasın geçişi anında muaccel olması aranmaz. Mirasın geçişi anında henüz muaccel olmamış (müeccel) bir alacağın ileriki bir zamanda muaccel olması ve ardından buna dayanarak iflas kararı alınması durumunda da tenkis davası açılabilir. Aynı esas mirasın geçişi sırasında henüz doğmamış alacaklar bakımından da caridir. Dolayısıyla mirasın geçişi anında elinde aciz belgesi bulunmayan bir alacaklı sonradan doğmuş veya muaccel olmuş bir alacağa dayanarak mahkemeden iflas kararı alabilirse tenkis davası açtırmaya muvaffak olabilir. Bize göre, münferit alacaklılar ve iflas idaresi hakkındaki farklı değerlendirmelerin birden fazla gerekçesi olabilir.

Öncelikle, aciz belgesi her alacaklı hakkında alınabilirken iflas kararı kural olarak yalnızca tacir olanlar hakkında alınabilir (TTK m. 18/I). Tacirlerin de ticari hayatta basiretli davranması gerektiği göz önünde tutulduğunda tenkis davası açmayan borçlu ve saklı paylı mirasçı olan tacirin alacaklısını zarara uğratabileceği ve dolayısıyla basiretli davranmadığı ortadadır (TTK m. 18/II)³⁰. Buna karşılık mirasın geçişinden sonra alacağı muaccel olan alacaklı şartları oluşmuşsa Borçlar Kanunundaki ifa güçsüzlüğü def'inden (TBK m. 98) yararlanabilir veya henüz bir borç ilişkisi kurulmamışsa tenkis davası açmayan bir mirasçıyla sözleşme yapmaktan kaçınabilir. Bu sebeple, elinde aciz belgesi olsa bile dava açamaması gerekir. Fakat alacağının sözleşme dışında başka sebepler-

²⁹ Görüşler hakkında bkz. aşağıda III. C. 1.

³⁰ Öğretide NAR da mirasçının tacir sıfatını taşıdığı gerekçesiyle sorumluluğunun ağırlaştırılmış olduğunu kabul etmektedir, (NAR, s. 111).

den de doğabileceği düşünüldüğünde ifa güçsüzlüğü def'i veya sözleşme yapmama gibi seçenekler de tam koruma sağlamayabilir. Yine de tenkis davasının aslen mirasçıyı koruyan bir dava olduğu düşünüldüğünde alacaklının hakkının fazla genişletilmemesi gerektiği söylenmelidir. Aksi halde tenkis davası mirasçıdan çok alacaklıyı korur hale gelebilir.

Alacaklıya tanınan tenkis davasında aciz belgesinin mirasın geçişi anında bulunması zorunluluğu başka bir açıdan daha yerindedir. Şöyle ki, mirasçının tenkis davası açma hakkı belirli sürelerle sınırlandırılmıştır. Alacaklıların dava açma süreleri ise kısmen farklı esaslara tabidir³¹. Dolayısıyla mirasçının süreyi kaçırmaması durumunda da alacaklıların dava hakkı devam ediyor olabilir. İşte bunun bilincinde olan alacaklı kendi açamayacağı davayı sonradan kuracağı bir borç ilişkisi vasıtasıyla alacaklısına açtırabilir. Aciz belgesinin borçluya etkisi yalnızca belge sahibi alacaklı ile sınırlı olduğundan borçlunun bu yola başvurmada onun için bir sakınca yoktur. Bu sebeple Kanunda bu yolun kapatılmış olması yerindedir. Bununla birlikte iflas açısından bu sakınca neredeyse hiç doğmayacaktır. Zira iflasın sonuçları genel nitelikli ve çok daha ağırdır. Borçlunun bu davranışı ayrıca hileli iflas oluşturacaktır³². Borçlu tacirin bu sonuçları göze alarak sırf tenkis davası açılсын diye kendini iflas ettirmesi ihtimali yok denecek kadar azdır.

C. Mirasçının İflasına Karar Verilmiş Olması veya Mirasın Geçtiği Anda Alacaklıların Elinde Ödemeden Aciz Belgesinin Bulunması (Alacağın Elde Edilememiş Olması)

Alacaklıların veya iflas idaresinin tenkis davası açabilmesi için aranan şartlardan üçüncüsü alacağın elde edilememiş olmasıdır. Bunun için ya mirasçı hakkında ödemeden aciz belgesi alınması ya da mirasçının iflas etmesi gerekir. Bu iki durum da birbirinden farklı sebeplerle ortaya çıkar. Daha önce de ifade edildiği üzere mirasçının iflası için kural olarak tacir olması şart iken, aciz belgesi her borçlu hakkında alınabi-

³¹ Süreler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda IV.

³² Hileli iflas TCK m. 161'de düzenlenmiştir. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. EVİK, Ali Hakan, Türk Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli İflas Suçları, İstanbul, 2015; ERSOY, Uğur, "Hileli ve Taksirli İflas Suçları", Ceza Hukuku Dergisi, S. 33, Nisan, 2017, s. 67-111.

lir³³. Fakat neticede her iki durumda da alacaklının borçludan alacağını tamamen veya kısmen tahsil edemeyeceği açıktır. Biz aşağıda iki ihtimali de ayrı ayrı inceleyeceğiz.

1. Alacaklının Elinde Borç Ödemeden Aciz Belgesinin

Bulunması

Saklı paylı mirasçının alacaklısı, borç ödemedен aciz belgesine sahipse tenkis davası açabilir³⁴. Dolayısıyla yalnızca takip talebinde bulunmuş, fakat henüz aciz belgesi almamış bir alacaklının tenkis davası açması mümkün değildir. Aciz belgesi, borçlunun mallarının paraya çevrildiğini fakat elde edilen tutarın alacağın tamamını karşılayamadığını ve alacağın ödenememiş tutarını göstermektedir (İİK m. 143/I)³⁵. Aciz belgesi kesin ve geçici olmak üzere ikiye ayrılır.

Kesin aciz belgesi iki durumda verilir. Bunlardan birincisi icra takibi neticesinde borçlunun haczedilen tüm malları satılıp alacaklılara paylaştırıldıktan sonra alacağın tamamının ödenememesidir. Alacaklıya ödenmeyen kısım için kesin aciz belgesi verilir (İİK m. 143/I). İkinci durum ise haciz sırasında borçlunun haczedilebilir hiçbir malı bulunmamasıdır. Bu ihtimalde, durumu tespit eden haciz tutanağı İİK m. 143 anlamında kesin aciz belgesi hükmündedir (İİK m. 105/I). Dolayısıyla alacaklıya ayrıca aciz belgesi verilmez³⁶.

³³ bkz. yukarıda III. B.

³⁴ AYAN, s. 222; ESCHER, Art. 524, N. 3, 5; ÖZTAN, s. 126; TUOR, Art. 524, N. 2, 5; EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 2; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 783; NAR, s. 107; AYİTER, s. 148; İMRE, s. 405; DURAL/ÖZ, N. 1209. Öğretide alacaklının tenkis davası açabilmesi için mutlaka aciz belgesine sahip olmasına gerek olmadığı, borç ödemedен acizin varlığının yeterli olduğu ileri sürülmüştür, bkz. KILIÇOĞLU, s. 262.

³⁵ Aciz belgesi hakkında bkz. YILDIRIM, Mehmet Kâmil/DEREN-YILDIRIM, Nevhis, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul, 2016, s. 273 vd.; ÖZTEK Selçuk, İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası, İstanbul, 1994, s. 12 vd.; UYAR, Talih, "Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2007, Sayı: 70, s. 345-358; MUŞUL, Timuçin, İcra ve İflâs Hukuku, Cilt: I, Ankara 2013, s. 817 vd.

³⁶ DELİDUMAN, Seyithan, "Haciz Tutanağının Borç Ödemeden Aciz Belgesi Hükmünde Sayılması (İİK. M. 105, I)", Yargıtay Dergisi, C. 25, S. 3, Temmuz 1999, s. 334-335; MUŞUL, s. 821; ÖZTEK, s. 33.

Borçlunun haczedilebilir malı bulunmasına karşılık, icra memuru tarafından takdir edilen değerın takip konusu alacağı karşılayamayacağı anlaşılıyorsa bu durumu belirten haciz tutanağı geçici aciz belgesi niteliğindedir (İİK m.105/II)³⁷. Haczedilen malların kıymet takdirinin üstünde satılabilme ihtimali, haciz tutanağına “geçici” aciz belgesi niteliğini sağlamaktadır. Satış sonucu elde edilen meblağ alacağı karşılırsa, haciz tutanağı bu niteliğini kaybedecektir. Buna karşılık, alacağın bir kısmı karşılanıyorsa, kalan kısım için geçici aciz belgesi yerine kesin aciz belgesi verilecektir³⁸.

Elinde kesin aciz belgesi bulunan alacaklının tenkis davası açabileceğine şüphe yoktur. Geçici aciz belgesi bakımından ise Yargıtay, alacaklının icra dairesinin yetkilendirmesi ile bu davayı açabileceğine işaret etmiştir³⁹. Öğretide de geçici aciz belgesinin dava hakkı verdiği ifade edilmektedir⁴⁰. Bizce geçici aciz belgesi, “geçici” olma niteliğinden dolayı mirasçının aczini belgelemeye yetmez. Aksi halde daha kesin bir şekilde borçlunun aczini gösteren borca batıklık veya konkordato talebi gibi durumlarda da dava açılmasına imkân tanımak gerekir. Bu ise Kanunun açık lafzı ile bağdaşmaz. Bunun haricinde, geçici aciz belgesi alınması neticesinde mirasçının alacağın tamamını ifa edemeyeceği açık olsa bile, ne kadarlık kısmın ifa edilemeyeceği de henüz belli değildir.

³⁷ DELİDUMAN, Seyithan, “Muvakkat Borç Ödmeden Aciz Belgesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1998/3, s. 1077-1079 (DELİDUMAN, Geçici Aciz); ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYYVAZ/HANAĞASI, s. 350; ÖZTEK, s. 22; MUŞUL, s. 824; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 274.

³⁸ DELİDUMAN, Geçici Aciz, s. 1079; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 274; ÖZTEK, s. 23.

³⁹ “...Davacı, alacağının tahsili amacı ile davalı Ş. hakkında İzmir 14. İcra Müdürlüğü'nün 2010/11955 Sayılı takip dosyası ile icra takibinde bulunmuş, 18.10.2010 tarihinde borçlunun adresinde yapılan haciz işlemi sırasında borcuna yetecek haczi kabil malının bulunmadığına dair tutanak tutulmuş, tutulan bu tutanağın İİK. nın 105. maddesi uyarınca geçici aciz belgesi niteliğinde olduğu anlaşılmıştır. Medeni Kanununun 562. maddesi uyarınca miras bırakan tasarruf edebileceği kısmı aştığında payı zedelenen mirasçı veya mirasın geçtiği tarihte elinde ödmeden aciz belgesi bulunan alacaklılar, alacaklarını elde edebilmek için mirasçıya tanınan süre içerisinde tenkis davası açabilirler. Başka bir anlatımla aslında kendisine kalması gereken miras payının başka bir mirasçıya devredilmesi sebebiyle borçlunun mal varlığında oluşan eksikliğin mirasçı adına alacaklıları tarafından ve borçlu adına icra müdürlüğünden alınacak yetki belgesi ile dava açmaları mümkündür.”, Yarg. 17. HD, T. 14.02.2013, E. 2012/4164, K. 2013/1515 (www.kazanci.com) (erişim: 13.03.2020).

⁴⁰ EREN, s. 128-129; NAR, s. 108; ÇABRİ, N. 1443; BAYGIN, s. 158.

Bu sebeple açılacak davada üçüncü kişiye yapılan kazandırmanın hangi miktarda tenkis edileceği belirlenemez. Bu belirsizlik alacaklıya tüm alacağı için tenkis isteme hakkını da vermemelidir. Zira böyle bir talep alacaklının tenkis talebinin istisnai karakteri ile bağdaşmaz. Benzer şekilde, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip neticesinde elde edilen kesin veya geçici rehin açığı belgesi dava hakkı vermeyecektir⁴¹. Çünkü rehin açığı belgesi yalnızca rehinin yetersizliği yüzünden takip konusu alacağın tamamen tahsil edilemediğini belgeler (İİK m. 152). Buna karşılık borçlunun haczi kabil başka malları bulunabilir. Dolayısıyla rehin açığı belgesi de borçlunun aczini belgelemez⁴².

Aciz belgesi haciz veya iflas yoluyla takip neticesinde alınmış olabilir (İİK m. 143, 251). Fakat mutlaka mirasın açıldığı tarihte var olmalıdır (TMK m.562/I). Dolayısıyla miras geçtikten sonra alınan aciz belgesine dayanarak, tenkis davası açılması mümkün değildir⁴³. Mirasın geçişinden önce alacaklının aciz belgesi almayı hak etmiş olması da durumu değiştirmez⁴⁴.

Tenkis davası bakımından, saklı paylı mirasçının borç ödemedenden aciz halinde olması ispatı gereken bir vakiadır. Diğer bir deyişle, bu dava sonucunda lehine hüküm kurulabilmesi için alacaklının, saklı paylı mirasçıya karşı yürüttüğü takibin aciz belgesi ile sonlandığını ispat etmesi gerekir⁴⁵. Anılan husus bir dava şartı da olduğundan hâkim tarafından re'sen dikkate alınmalıdır⁴⁶.

Alacaklının aciz belgesi alması şart iken, bunun her bir alacağı bakımından olması zorunlu değildir. Birden fazla alacağı olmasına karşın, alacaklı tek bir alacağı için icra takibine girişmiş ve borç ödemedenden aciz belgesi almışsa, elde edemediği diğer alacakları için de tenkis talep ede-

⁴¹ NAR, s. 108; EREN, s. 128; BAYGIN, s. 158; TEKDOĞAN, s. 455.

⁴² BAYGIN, s. 158.

⁴³ NAR, s. 109; AYAN, s. 222; BAYGIN, s. 159; ESCHER, Art. 524, N. 3; TUOR, Art. 524, N. 2; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 781; DURAL/ÖZ, N. 1209.

⁴⁴ BAYGIN, s. 159.

⁴⁵ TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 782.

⁴⁶ BAYGIN, s. 158.

bilecektir. Ancak alacaklının başkasının aciz belgesine dayanarak tenkis davasının açması mümkün değildir⁴⁷.

Alacaklı aciz belgesine sahip olmasına rağmen belgeye bağlı alacak zamanaşımına uğramış olabilir. Gerçekten aciz belgesine bağlanmış alacak, belgenin düzenlenmesinden itibaren 20 yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar (İİK m. 143/VI). Bu durumda alacaklının zamanaşımına uğramış belgeye dayanarak tenkis davası açıp açamayacağı, açılabileceği varsayımında ise davada zamanaşımının def'inin ileri sürülüp sürüle-meyeceği hususu gündeme gelir.

Öncelikle ifade etmek gerekir ki aciz belgesine bağlanmış alacağın zamanaşımına uğraması, alacağı sona erdirmeyeceğinden aciz belgesini de hükümsüz hale getirmez⁴⁸. Dolayısıyla alacağın zamanaşımına uğraması dava açılmasına engel değildir. Bunun yanında, açılan davada zamanaşımı def'inin ileri sürülebilmesi de mümkün değildir. Zira zamanaşımı def'i ile tanınan kaçınma imkânı borçlu olan saklı paylı mirasçığa tanınmış bir haktır. Bu sebeple 3. kişi konumundaki kazandırma alacaklısı bunu tenkis davasında ileri süremez⁴⁹. Fakat bu durum saklı paylı mirasçının alacaklıya karşı sonradan zamanaşımı def'ini ileri sürmesine engel olmaz. Alacaklı tenkis davası neticesinde hukuken saklı paylı mirasçının malvarlığına dönen kazandırma hakkında takip yürütebilir⁵⁰. Saklı paylı mirasçı da alacaklıya karşı alacağın zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir.

Saklı paylı mirasçının tenkis davası sonrasında alacaklıya zamanaşımı def'ini ileri sürmesi imkân dâhilinde olsa da, def'inin ileri sürülmesi ile elde edilen sonuç saklı paylı mirasçı açısından tatmin edici olmayabilir. Zira bu noktada saklı paylı mirasçının tenkis davası açmak istememesi ancak mirasbırakanın iradesine saygısından kaynaklanacaktır.

⁴⁷ BAYGIN, s. 164-165; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 782, dn. 14. Tenkinin yalnızca aciz belgesinde yazılı alacak miktarı için istenebileceği yönünde bkz. BREITSCHMID/JUNGO, Art. 524, N. 3.

⁴⁸ ÇABRİ, N. 1444. Zamanaşımı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. AKÇAY, Ergin, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Zamanaşımı, İstanbul, 2010, s. 7 vd.; ERDEM, Mehmet, Özel Hukukta Zamanaşımı, İstanbul, 2010, s. 5 vd.

⁴⁹ ÇABRİ, N. 1444.

⁵⁰ bkz. yukarıda II.

Gerçekten, alacak zamanaşımına uğradığı için saklı paylı mirasçının, miras payının alacaklıların eline geçeceği düşüncesiyle tenkis davası açmaktan kaçınacağı düşünülemez. Saklı paylı mirasçı kazandırmanın 3. kişide kalmasını istediği ve bu yüzden tenkis davası açmak istemediği kabul edilmelidir. Fakat saklı paylı mirasçı dava açmasa da alacaklı dava açarak kazandırmanın hükümsüz kılınmasına sebep olabilmektedir. Buna engel olmanın tek yolu zamanaşımı def'inin henüz alacaklı tenkis davası açmadan önce ileri sürülebilmesine imkân tanımaktır. Aslen bu imkânı tanımak hukuka da uygundur. Şöyle ki; alacaklının tenkis davası açmak için öncelikle saklı paylı mirasçıya başvurması gerekir. Alacaklı saklı paylı mirasçıdan tenkis davası açmasını talep edecektir⁵¹. Alacaklının bu talebi aynı zamanda bir ifa talebi olarak değerlendirileceğinden saklı paylı mirasçı zamanaşımı def'ini ileri sürebilecektir. Bunun neticesinde saklı paylı mirasçı dava açmasına gerek kalmaksızın alacaklının dava hakkını elinden alabilecektir. Böylece kazandırma geçerli kalmaya devam edecek, ayrıca boş yere dava açılmasının da önüne geçilecektir.

Bu çözüm yolu alacaklı açısından da daha uygundur. Zira öncelikle alacaklı elde edemeyeceği bir alacağı için boşa çaba harcamayacaktır. Fakat bundan daha önemlisi başlangıçta ileri sürülmeyen zamanaşımı def'inin tenkis davasından sonra ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması yasağıyla karşılaşabilecektir (TMK m. 2/II). Başta zamanaşımının farkında olmasına rağmen bunu ileri sürmeyen saklı paylı mirasçı, bu hakkını sonradan da ileri süremeyecektir. Dolayısıyla alacaklı bir engelle karşılaşmadan alacağını tahsil edebilecektir.

2. Mirasçının İflası Halinde

Saklı paylı mirasçının iflası halinde tenkis davası iflas idaresi tarafından açılır. Mirasçının iflası ise mirasbırakanın ölümünden önce veya sonra olabilir. TMK m. 562'de tanınan tenkis davasını açabilmek için, iflas kararının miras açılmadan önce alınmasının gerekip gerekmediği hususunda açık bir düzenleme yoktur. Bir görüş, mirasın geçtiği tarihte iflasın da açılmış olması gerektiğini ileri sürmektedir⁵². Öğretide bir ya-

⁵¹ bkz. aşağıda III. D.

⁵² KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER, Art. 524, N. 2; ESCHER, Art. 524, N. 3; AYAN, s. 222; EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 3; GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 148; TEKDOĞAN, s. 455.

zar bu görüşünün gerekçesini, mirasçının diğer hak ve alacakları gibi el konulamadığı için tenkis davası açma hakkının iflas masasına dâhil olmayacağı; bu sebeple iflasın mirasbırakanın ölümü anında açılmış olması gerektiği şeklinde açıklamaktadır⁵³. Bizce bu gerekçe ileri sürülen görüşü açıklama bakımından yetersizdir. Zira kanunun tanıdığı bu özel dava hakkı iflasa konu diğer haklarla bir tutulamaz. Aksinin kabulünde iflas idaresinin hiçbir durumda tenkis davası açma hakkının olmaması gerekir. Bu ise kanunun açık lafzı ile bağdaşmaz. İflasın açılma anı bakımından ileri sürülen diğer bir görüşe göre ise, iflas kararı miras açılmadan önce ya da miras açıldıktan sonra alınmış olsun, iflas idaresi tenkis davası açma hakkına sahiptir⁵⁴. Biz de bu görüşe katılıyoruz. Medeni Kanunun aciz belgesi için özellikle ifade ettiği bir hususu iflasta belirtmemiş olması da kanunkoyucunun iradesinin bu yönde olduğunu göstermektedir⁵⁵. Ayrıca daha önce açıkladığımız sebeplerle de hükmün bu şekilde yorumlanması daha uygun olacaktır⁵⁶.

İflas herkes için uygulanabilir bir takip yolu değildir. İİK m. 43/I'e göre iflas "...ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi oldukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında" geçerli bir takip yoludur. Dolayısıyla iflasa dayanarak tenkis davası açma, aciz belgesine dayanmadan daha sınırlı şekilde uygulanacaktır. Bununla birlikte iflas sebepleri de birden fazladır. Bunlar bakımından da bir sınırlama yapmak yerinde olacaktır.

İflas sebepleri genel olarak borcun ödenmemesine, borcun ödenmesinin tehlikeye düşmesine veya mali durumun bozulmasına dayanmaktadır⁵⁷. İflasla karar verilmesi çoğu zaman borçlunun borcunu tam olarak ifa etme imkânından yoksun olduğunu göstermektedir. Bu an-

⁵³ EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 3. Anılan görüşü kabul eden diğer yazarlar, görüşlerine herhangi bir gerekçe ileri sürmemektedirler.

⁵⁴ EREN, s. 129; NAR, s. 110; BAYGIN, s. 159.

⁵⁵ BAYGIN, s. 159; NAR, s. 110; EREN, s. 129.

⁵⁶ bkz. yukarıda III. B.

⁵⁷ İflas yolları ve sebepleri hakkında bkz. RÜZGARESEN, Cumhuriyet İflâs Sebepleri, Ankara, 2011, s. 1 vd.; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM s. 364 vd.; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYYVAZ/HANAĞASI, s. 456 vd.

lamda mirasçının iflasına karar verilmiş olması, alacaklarının ödenmeyeceğine karinedir⁵⁸. Ancak durum her zaman böyle değildir. Özellikle kambiyo senetlerine dayalı iflas yoluyla takipte ya da iflas yoluyla adi takipte iflasa karar verilebilmesi için borçlunun borcunu ifa edemeyecek durumda olması gerekmez (İİK m.155 vd.). Bu tip takip yollarında bazı şekli şartların varlığı iflas kararı için yeterli olmaktadır. Bu açıdan iflasa karar vermek için mahkemenin borçlunun malvarlığı üzerinde inceleme yapması da gerekmemektedir. Borçlu vadesi gelen borcunu ödememişse iflasına karar verilebilecektir⁵⁹. Mirasçılarının alacaklılarının tenkis davası açma hakkı ise alacağın elde edilememesi veya edilemeyecek olması sebebine dayanır. TMK m. 562'nin lafzı her ne kadar iflas halinde ayırım yapmaksızın dava hakkı verse de borçlu mirasçının ödeme gücünün olduğu durumlarda alacaklıların tenkis davası açamaması gerekir.

D. Mirasçıya İhtarda Bulunulması

Alacaklıların veya iflas idaresinin dava açmasının şartlarından üçüncüsü mirasçıya ihtarda bulunulmasıdır. Saklı paylı mirasçı, kendisine ihtar çekilmesine ve dava açmak için uygun süre (mehil) verilmesine rağmen dava açmazsa alacaklılar veya iflas idaresi tenkis davasını açabilirler⁶⁰. Bu anlamda TMK m. 562 hükmü, iflasına karar verilen borçlunun malvarlığına ilişkin konularda dava ehliyetini sınırlayan İİK m. 194 hükmünün istisnasıdır⁶¹.

Mirasçının birden çok alacaklısının bulunması ihtimalinde tenkis davası açmak isteyen her bir alacaklının ayrı ayrı ihtarda bulunması

⁵⁸ BAYGIN, s. 159; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 782; NAR, s. 109-110.

⁵⁹ KARSLI, Abdurrahim, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul, 2014, s. 469; KURU, Baki, İcra ve İflas Hukuku, El Kitabı, Ankara, 2013, s. 1084; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 352; MUŞUL, s. 1402.

⁶⁰ İMRE, s. 405; ESCHER, Art. 524, N. 5; TUOR, Art. 524, N. 8; KOCAYUSUFPAŞA-OĞLU, s. 416; ŞENER, s. 121; TÜFEK, s. 121; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779; OĞUZMAN, s. 249; KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER; Art. 524, N. 3; AYİTER, s. 148; BAYGIN, s. 160; EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 2; BREITSCHMID/JUNGO, Art. 524, N. 2; AYAN, s. 222; ÇABRİ, N. 1445, 1447; KILIÇOĞLU, s. 262; ÖZTAN, s. 121.

⁶¹ BAYGIN, s. 160.

gerekir. Alacaklılardan birinin ihtarinın sonuçsuz kalması diğer alacaklılara tenkis davası açma yetkisi vermez⁶².

Mirasçının iflası durumunda dava açma hakkı iflas idaresine verilmiş olmasına karşın ihtarda bulunma görevi iflas dairesine verilmiştir⁶³. Bu konuda yetkili iflas dairesi İİK m. 154/I gereği borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki iflas dairesidir⁶⁴.

Mirasçıya verilecek uygun sürenin tayininde dürüstlük kuralı esas alınacaktır⁶⁵. Uygun süreden maksat, saklı paylı mirasçıya tenkis davası açabilmesi için gereken makul sürenin tanınmasıdır⁶⁶. Bu sürenin dava açılabilmesi için yapılacak makul hazırlık süresini kapsamaması gerekir⁶⁷. Dolayısıyla avukatla yapılacak anlaşma, delillerin toplanması, dava dilekçesinin hazırlanması gibi hususların da sürenin tayininde dikkate alınması gerekir⁶⁸.

Kural olarak mirasçıya tanınan süre dolmadan alacaklı veya iflas idaresinin dava hakkı doğmaz. Fakat istisnai bazı hallerde mirasçıya verilen sürenin sona ermesi beklenmeden de dava açılabilir. Hatta bazen hiç süre verilmesi bile gerekemeyebilir. Bu hususta TBK m. 124/b.1 hükmü kıyasen uygulanacaktır. Dolayısıyla mirasçının içinde bulunduğu durumdan veya tutumundan süre vermenin etkisiz olacağı anlaşılıyorsa süre verilmeden doğrudan dava açılabilir⁶⁹. Örneğin mirasçı tenkis davası açmayacağını önceden bildirmişse veya saklı payı ihlal eden vasiyetin gereğini yerine getireceğini beyan etmişse süre verilmesine gerek yoktur.

⁶² NAR, s. 111-112; TEKDOĞAN, s. 456.

⁶³ NAR, s. 112; BAYGIN, s. 160.

⁶⁴ Muamele merkezi, tacirin üçüncü kişilere karşı işlerini idare ettiği, işletmesini yönettiği, iş ve işletme politikalarını bir bütün olarak yönlendirdiği yerdir, bkz. BULUT, Erhan, "İflas Davasında Yetki", *Mevzuat Dergisi*, Yıl:4, Sayı: 38, Şubat 2001, (<https://www.mevzuatdergisi.com/2001/02a/01.htm#>) (erişim:13.03.2020).

⁶⁵ NAR, s. 113.

⁶⁶ ÇABRİ, N. 1447.

⁶⁷ ÇABRİ, N. 1447.

⁶⁸ ÇABRİ, N. 1447.

⁶⁹ NAR, s. 113; DURAL/ÖZ, N. 1212; ÇABRİ, N. 1448; BAYGIN, s. 160. Aynı yönde bkz. EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 2.

Kanunda ihtar ve mehil için özel bir şekil öngörülmemiştir. Bu sebeple alacaklılar diledikleri şekilde mirasçıya ihtarda bulunarak uygun süre verebilirler⁷⁰. Ancak açılacak tenkis davasında, mirasçıya ihtar çekildiğini alacaklıların ispatlaması gerektiğinden, yapılacak bildirim (eposta, noter gibi) ispatı kolay bir yolla yapılması tavsiye edilir⁷¹. Alacaklılar veya iflas dairesi yapacağı ihtarda mirasçıdan tenkis davası açmasını istemeli ve dava açılmadığı takdirde dava hakkının kendileri tarafından kullanılacağı bildirmelidir⁷².

İhtarın yapılmaması, yapılan ihtarın ispat edilememesi veya verilen sürenin uygun olmaması durumunda dava reddedilir. Fakat ihtar şartı yerine getirildikten sonra dava yeniden açılabilir. Bu durumda reddedilen ilk dava ikinci dava bakımından kesin hüküm teşkil etmez⁷³.

⁷⁰ BREITSCHMID/JUNGO, Art. 524, N. 2; ESCHER, Art. 524, N. 5; TÜFEK, s. 121; EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 2; AYAN, s. 222; TUOR, Art. 524, N. 8; BAYGIN, s. 160; TEKDOĞAN, s. 456; KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER, Art. 524, N. 3; NAR, s. 112-113; ŞENER, s. 121; GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 148.

⁷¹ AYAN, s. 222; BAYGIN, s. 160; ESCHER, Art. 524, N. 5; GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 148; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779; TÜFEK, s. 121; NAR, s. 113.

⁷² BAYGIN, s. 160; NAR, s. 113.

⁷³ BAYGIN, s. 161; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1214; ÇABRİ, N. 1446-1447; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779; OĞUZMAN, s. 249, dn. 664b; DURAL/ÖZ, N. 1211; GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 148; NAR, s. 113; TÜFEK, s. 122. *“İhtar keyfiyeti dava şartlarından olup def’i değil itiraz sebebidir. Onun için karşı taraf ileri sürmese dahi mahkemece re’sen gözetilmesi gerektir. Ancak dava şartının yerine getirilmiş olmamasından dolayı bir davanın reddedilmiş olması şartlar gerçekleştiğinde yeniden dava açmağa engel değildir. Diğer bir deyimle şart eksikliğinden dolayı bir davanın reddedilmiş olması davanın dayanağı olan hakkın özünü ortadan kaldıran bir kazai karar değil, davanın içine girilmesini mümkün kılmayan geçici nitelikte usuli bir karardan ibarettir. Örneğin vadesi gelmemiş bir alaktan dolayı açılmış bir davanın reddi halinde, borç muaccel olduğu zaman dava açılabilceği gibi, aciz belgesi olmadan açılan iptal davasının reddi halinde aciz belgesinin istihsal edilmesiyle yeniden dava açılması mümkündür. (İcra ve İflas Kanunu madde 277) Bu örnekler çoğaltılabilir. İşte olayda ihtar şartı yerine getirilmediği için ilk dava reddedilmiş ve bu kerre ihtar hususundaki merasim tamamlanarak temyize konu dava açılmıştır. O halde az önce açıklanan ilke ve gerekçeler karşısında uyumsuzluğun esasının incelenmesi zorunlu iken olaya uymayan düşüncelerle ve özellikle usulün 237.maddesinin yorumunda ve Medeni Kanununun 504. maddesinin kapsamında hataya düşülerek kesin hükmünden bahisle davanın reddedilmesi usul ve kanuna aykırıdır.”*, Yarg. 2. HD, T. 28.03.1974, E. 1974/1019, K. 1974/1887 (www.kazanci.com) (erişim: 13.03.2020). Bir görüşe göre, davanın reddinden önce alacaklıya veya iflas idaresine bu eksikliği tamamlaması için süre verilmelidir, (TEKDOĞAN, s. 456).

Mirasçının alacaklılarının dava açabilmesi için, saklı paylı mirasçıya tenkis davası açma hususunda ihtarda bulunulması yeterlidir. Buna ek olarak mirasçının, alacaklılara zarar verme amacıyla dava açmaktan kaçınması gerekli değildir⁷⁴. Dolayısıyla örneğin mirasbırakanın iradesine saygı göstermesi sebebiyle mirasçının dava açmaması durumunda da alacaklılar veya iflas idaresi tenkis davası açabilir⁷⁵.

IV. DAVA AÇMA SÜRESİ

Alacaklılar ile iflas idaresinin TMK m. 562 uyarınca açacağı tenkis davası, saklı paylı mirasçı ile aynı süreye tabidir⁷⁶. Başka bir deyişle alacaklılar ve iflas idaresi ancak mirasçıya tanınan süre içinde tenkis davasını açabilirler. Saklı paylı mirasçılardan dava hakkı ise, saklı payın ihlal edildiğinin öğrenilmesinden itibaren bir yıl ve her halükârda mirasın veya vasiyetnamenin açılmasından itibaren on yıl içinde düşer (TMK m.571/I). Tenkis davası bir yenilik doğuran dava olduğundan kanunda tanınan süreler de hak düşürücüdür⁷⁷. Belirlenen sürenin geçmesiyle birlikte hak kendiliğinden ortadan kalkar⁷⁸. Bu sebeple hak düşürücü sürenin hâkim tarafından re'sen dikkate alınması gerekir; sürenin durması veya kesilmesi de mümkün değildir⁷⁹.

Kanunda sürelerin uzunluğu ve niteliği konusunda şüphe olmasına karşın sürenin başlangıç anı belirlenmiş değildir. Çerçeve süre olan on yıllık sürenin mirasın açılmasıyla, kazandırma vasiyetname yo-

⁷⁴ EREN, s. 130; BAYGIN, s. 161; KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER; Art. 524, N. 3; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779.

⁷⁵ BAYGIN, s. 161; NAR, s. 111, dn. 178.

⁷⁶ DURAL/ÖZ, N. 1214; BAYGIN, s. 162; ÇABRİ, N. 1450; KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER; Art. 524, N. 3; TUOR, Art. 524, N. 10; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 783; ESCHER, Art. 524, N. 5; ÖZTAN, s. 126; EIGENMANN/ROUILLER, Art. 524, N. 2.

⁷⁷ SEROZAN/ENGİN, §3 N. 118; ÇABRİ, N. 1450, dn. 2694; GÜNAY, s. 66; ANTALYA, s. 361; ÖZTAN, s. 128; BAYGIN, s. 163; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 783; TURANBOY, s. 58; DURAL/ÖZ, N. 1239; NAR, s. 127; İMRE/ERMAN, s. 266.

⁷⁸ DURAL, Mustafa/SARI, Suat, Türk Özel Hukuku, Cilt I, Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri, İstanbul, 2019, N. 1056 vd.; OĞUZMAN, M. Kemal/BARLAS, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, İstanbul, 2019, N. 566-569; SEROZAN, Rona, Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Kişiler Hukuku, İstanbul, 2018, II §4 11b vd.

⁷⁹ OĞUZMAN/BARLAS, N. 799; SEROZAN, II §7 14-16; DURAL/SARI, N. 1331.

luyla yapılmışsa, vasiyetnamenin sulh hâkimi tarafından mirasçılar huzurunda açıldığı tarihten itibaren başlayacağı açıktır. TMK m. 571’de “diğer tasarruflar” olarak ifade edilen miras sözleşmeleri ve tenkise tabi sağlararası kazandırmalar içinse on yıllık süre, mirasbırakanın ölüm anından itibaren işlemeye başlar⁸⁰. Bir yıllık sürenin başlangıcı konusunda ise öğretilerde tartışma vardır. Bir görüşe göre bir yıllık süre payın zedelendiğinin saklı paylı mirasçı tarafından öğrenildiği andan itibaren başlamalıdır⁸¹. Ancak bu görüş, bir hakkın kullanılmasına ilişkin sürenin dayandırıldığı olgunun, hak sahibinden başkasının öğrenmesine bağlanması sebebiyle, kanun sistematigi ile bağdaşmadığı ve alacaklılara tanınan dava hakkının saklı paylı mirasçının dava hakkından ayrı, bağımsız olduğunu belirten madde gerekçesi ile de uyuşmadığı gerekçesi ile eleştirilmiştir⁸². Buna göre Kanun bir yıllık sürenin başlangıcını subjektif bir şartın gerçekleşmesine bağlamıştır. Alacaklılar bakımından bu şart onların mirasçının saklı payının zedelendiğini öğrenmeleridir. Dolayısıyla bir yıllık süre de bu andan itibaren başlamalıdır⁸³. Biz de bu görüşe katılıyoruz.

V. TENKİS DAVASINDA ÖZEL DURUMLAR

Yukarıda anılan şartların gerçekleşmesiyle alacaklılar veya iflas idaresi tenkis davası açabileceklerdir. Şartların yokluğu halinde ise dava açmaları mümkün olmayacaktır. Ancak bu durum her zaman hakkaniyetli neticeler doğurmaz. Bazı durumlarda alacaklıların veya iflas idaresinin dava hakkı olmasa da Kanunda amaçlanan korumadan yararlanmaları gerekir. Bunların ilki mirasçının tenkis davasını açmasına rağmen davayı gereği gibi takip etmemesidir. İkincisi ise mirasçının saklı payı zedeleyen tasarruflarla ilgili açılan davada tenkis def’ini ileri sürmemesidir. Aşağıda bunlar sırasıyla açılacaktır.

A. Saklı Paylı Mirasçının Süresinde Dava Açmasına Rağmen Davayı Gereği Gibi Takip Etmemesi

⁸⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 418; EREN, s. 144; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, N. 1237; AYİTER, s. 149; NAR, s. 134; BAYGIN, s. 163; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 783.

⁸¹ EREN, s. 145; TUOR, Art. 524, N. 10.

⁸² BAYGIN, s. 162.

⁸³ NAR, s. 132; BAYGIN, s. 163.

Saklı payı zedelenen mirasçı kendisine verilen süre içinde veya süre vermeye gerek kalmaksızın tenkis davası açabilir. Fakat davada esaslı olguları ileri sürmekten kaçınma veya elverişli olmayan bir sulh teklifini kabul etme gibi sebeplerle davayı gereği gibi takip etmeyebilir⁸⁴. Bu durumunda alacaklıların menfaatinin zedeleneceği ve TMK m. 562'de amaçlanan korumanın boşa çıkacağı açıktır. Dolayısıyla mirasçının açtığı davayı gereği gibi takip etmemesi durumunda alacaklıların nasıl korunacağı sorusu gündeme gelir.

Açtığı tenkis davasını gereği gibi takip etmeyen saklı paylı mirasçının alacaklılarının, dava açma hakkı olup olmadığı öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre mirasçının kasten ya da bilgisizliği ile tenkis davasını gereği gibi takip etmemesi durumunda, alacaklılar davaya müdahil olabilir⁸⁵. Alacaklılar mirasçuların açacağı tenkis davasına fer'i müdahil olarak katılabilirler⁸⁶. Alacaklının fer'i müdahil olarak davaya katılabilmesi için, davaya katılmasında bir yararı olması gerekli ve yeterlidir⁸⁷. HMK m. 66 uyarınca da: *"Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'i müdahil olarak davada yer alabilir"*. Tenkis davasında ise dava sonucunda verilecek hükümden alacaklının etkilenmesi, bu hükümlerle mirasçının miras payında değişme olması ve alacaklının da bu paydan tatmin edilmesi mümkündür.

⁸⁴ BAYGIN, s. 161; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779.

⁸⁵ TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 779-780; İMRE/ERMAN, s. 265, dn. 9; TÜFEK, s. 121; ESCHER, Art. 524, N. 3; ŞENER, s. 120; BASILE, s. 20-21.

⁸⁶ Mirasçının açtığı tenkis davasına, alacaklılarının asli müdahil olarak katılmaları ise mümkün değildir. Çünkü asli müdahale ancak doğrudan bir hak iddiası ile mümkündür (HMK m. 65). Alacaklının asli müdahil olabileceğini kabul etmek, miras payında tenkis davasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek artış üzerinde doğrudan hak iddia ettiği anlamını taşır. Oysa alacaklı artan miras payına sahip olmaz. Yalnızca artan değerden alacağını talep edebilir, (TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, s. 780).

⁸⁷ Fer'i müdahale hakkında bkz. KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, Medenî Usul Hukuku, El Kitabı, Cilt I, Ankara, 2020, s. 979 vd.; BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol, Medenî Usul Hukuku, Ankara, 2019, s. 117 vd.; PEKCANITEZ, Hakan/ÖZEKES, Muhammet/AKKAN, Mine/TAŞ KORKMAZ, Hülya, Medenî Usûl Hukuku, İstanbul, 2017, s. 716 vd.; KARSLI, Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, Ders Kitabı, İstanbul, 2014, s. 356 vd.; PEKCANITEZ, Hakan, Medeni Usûl Hukukunda Fer'i Müdahale, Ankara, 1992, s. 17 vd.

Diğer bir görüşe göre mirasçının tenkis davası açmasına rağmen dürüstlük kuralına aykırı davranışları ile tenkise engel olması, TMK m. 562 hükmüne karşı yapılmış bir hile oluşturur (TMK m. 2). Dolayısıyla mirasçının bu tutumu nedeniyle davanın reddedilmesi durumunda, bundan zarar gören alacaklılar mirasçının kötüniyetli davranışını ispat ederek tenkis davası açabilirler⁸⁸.

Bizim de katıldığımız bir başka görüş ise yukarıda anılan her iki görüşün birlikte uygulanabileceğini savunmaktadır⁸⁹. Buna göre alacaklıların davaya katılmada hem hukuki hem ekonomik menfaati vardır. Çünkü mirasçının davayı kaybetmesi durumunda alacaklılar bundan olumsuz yönde etkilenecekler, hak kaybına uğrayacaklardır. Dolayısıyla alacaklıların davaya fer'i müdahil olarak katılabilmeleri gerekir. Ayrıca alacaklılar davaya müdahale etmemiş veya edememiş olsalar bile mirasçının TMK m. 562 hükmünü dolanmak için davayı kasten kaybettiğini ispatlayarak, TMK m. 2 gereğince tenkis davası açabilirler.

B. Mirasçuya Açılan Davada Alacaklıların Tenkis Def'inden Yararlanıp Yararlanamayacağı Sorunu

Saklı paylı mirasçılar, tenkis talebini dava yoluyla ileri sürebileceği gibi, henüz yerine getirilmemiş tasarrufların ifasını talep edenlere karşı def'i yoluna da başvurabilirler (TMK m. 571/III)⁹⁰. Tenkis def'i, yerine getirilmemiş tenkise tabi kazandırmalar için tanınmış ek bir imkândır. Buna göre, yerine getirilmemiş tenkise tabi kazandırmaların ifasının dava yoluyla talep edilmesi durumunda, saklı payı ihlal edilen mirasçı tenkis def'ini kullanarak davacının talebini geri çevirebilir⁹¹. Böylece zilyetliğinde bulunan tereke malını iade etmekten kurtulur⁹².

⁸⁸ DURAL/ÖZ, N. 1216; ÖZTAN, s. 125-126.

⁸⁹ BAYGIN, s. 162; NAR, 114-115; ÇABRİ, N. 1449, 1460-1461.

⁹⁰ ALBAŞ, Hakan, "Miras Hukukunda İptal ve Tenkis Def'i", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Yıl: 2012, Cilt: 18, Sayı: 3, s. 143; GÜNAY, s. 67; NAR, s. 136. Def'i, hak sahibine, borçlu olduğu edimi, özel bir sebebe dayanarak yerine getirmekten geçici veya sürekli kaçınma imkânı veren bir savunma yoludur, (DURAL/SARI, N. 1293; OĞUZMAN/BARLAS, N. 1009; SEROZAN, II § 10 N. 17).

⁹¹ NAR, s. 136; AYAN, s. 226; İMRE, s. 410; ALBAŞ, s. 159.

⁹² NAR, s. 137.

Saklı paylı mirasçının tenkis def'ini ileri sürmesi mümkün olsa da bunu yapmak zorunda değildir. Bu durumda mirasçıya açılan davada alacaklıların veya iflas idaresinin davaya müdahale ederek tenkis def'ini ileri sürüp süremeyeceği sorunu gündeme gelir.

Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre saklı paylı mirasçının alacaklılarının veya iflas idaresinin tenkis def'ini ileri sürmesi mümkün değildir. Çünkü Kanunun lafzı alacaklı ve iflas idaresine yalnızca tenkis davası açma hakkını tanımıştır⁹³. Fakat tenkis def'ini yalnızca saklı paylı mirasçının ileri sürebileceğini kabul etmek, bu def'inin kullanılmaması durumunda alacaklıların veya iflas idaresinin zarara uğramasına yol açacaktır⁹⁴. Bu sonuç ise, TMK m. 562'nin amacı ile bağdaşmaz. Bu sebeple, alacaklıların ve iflas idaresinin mirasçının açacağı tenkis davasına müdahalesine benzer şekilde davaya fer'i müdahil olarak katılmaları ve tenkis def'ini ileri sürebilmeleri mümkün olmalıdır⁹⁵.

VI. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 2/I'e göre malvarlığı haklarına ilişkin davalarda görevli mahkeme, dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesidir. Tenkis davası da malvarlığına ilişkin olduğundan asliye hukuk mahkemesinde açılacaktır. Bu bakımdan, ihlal edilen saklı payın veya tenkisi istenen kazandırmanın maddi değeri önemli değildir⁹⁶.

Tenkis davasında yetkili mahkemenin belirlenmesi açısından hem Türk Medeni Kanununda hem Hukuk Muhakemeleri Kanununda özel düzenleme bulunmaktadır. TMK m. 576'ya göre "*Miras, malvarlığının tamamı için mirasbırakanın yerleşim yerinde açılır (1). Mirasbırakanın tasarruflarının iptali veya tenkisi, mirasın paylaşılması ve miras sebebiyle istihkak davaları bu yerleşim yeri mahkemesinde görülür (2)*". HMK m. 11/I b.a'da da mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesinin tenkis davası bakımından yetkili olduğu ifade edilmiştir. Anılan hükümler uyarınca tenkis

⁹³ TUOR, Art. 524, N. 9; ALBAŞ, s. 149-150.

⁹⁴ BAYGIN, s. 168.

⁹⁵ EREN, s. 130; ESCHER, Art. 524, N. 5; BAYGIN, s. 168-169; NAR, s. 137-138. Aynı yönde bkz. KOSTKIEWICZ/WOLF/AMSTUTZ/FANKHAUSER, Art. 524, N. 5.

⁹⁶ ÇABRİ, N. 1463; NAR, s. 305-306.

davasını görmeye yetkili mahkeme mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesidir. Bu kural “kesin yetki kuralı” niteliğindedir (HMK m. 11/I)⁹⁷.

Alacaklılar veya iflas idaresinin açacağı tenkis davası bakımından görev ve yetkiye ilişkin ayrı düzenleme getirilmemiştir. Dolayısıyla yukarıda anılan esaslar onlar hakkında da uygulanacaktır.

SONUÇ

Türk Medeni Kanunu m. 562’de saklı paylı mirasçılarının alacaklılarının tenkis davası açma hakkı düzenlenmiştir. Hükme göre dava hakkı olanlar, alacaklılar ve iflas idaresidir. TMK m. 599 gereği mirasbırakanın borçları mirasçılara geçeceğinden, saklı paylı mirasçılarının alacaklılarının yanında mirasbırakanın alacaklıları da dava hakkından yararlanır. TMK m. 562’ye göre açılacak davanın hukuki niteliği saklı paylı mirasçılarının açacağı dava ile aynıdır. Buna karşılık alacaklıların dava açması için saklı payın ihlal edilmiş olması yeterli değildir.

Saklı paylı mirasçılar dışındakilerin dava açabilmesi için mirasçıdan alacağın bulunması şarttır. Bu açıdan, alacağın davanın açılması sırasında muaccel olması da gerekir. Alacaklıların açacağı davada, mirasbırakanın ölümünden önce alınmış bir aciz belgesinin varlığı arandığından alacağın da muaccel olması gerektiği açıktır. Fakat iflas idaresinin dava hakkı bakımından mirasbırakanın ölümü anında iflasın açılması şart olmadığı gibi, ölüm anında alacağın muaccel olması da şart değildir. Alacak müaccel olsa veya hiç doğmamış olsa bile 10 yıllık çerçeve süre içerisinde mirasçının iflas etmesi durumunda ilgili alacaklı da tenkis davasında alınacak hükümden yaralanacaktır.

Alacaklıların dava açabilmesi için alacağın elde edilememiş olması gerekir. Fakat her elde edememe dava hakkı vermez. Dava açabilmek için mirasçının iflasına karar verilmiş olması veya mirasın geçtiği anda alacaklıların elinde ödemedi aciz belgesinin bulunması gerekir. Öğretilerde hem kesin hem geçici aciz belgesinin dava hakkı verdiği kabul edilse de, bizce geçici aciz belgesine sahip alacaklı tenkis davası açamamalıdır. Benzer şekilde, iflas kararının alınmasında borçlu mirasçının acz

⁹⁷ GÜNAY, s. 66; NAR, s. 306; TÜFEK, s. 125. Hükümün gerekçesinde de bu husus açıkça belirtilmiştir.

içinde olması dışındaki bir sebep etkili olmuşsa iflas idaresi tenkis davası açamamalıdır.

Aciz belgesine bağlanmış alacağın zamanaşımına uğraması alacağı sona erdirmeyeceğinden aciz belgesini hükümsüz hale getirmez. Dolayısıyla alacağın zamanaşımına uğraması tenkis davasının açılmasına engel değildir. Fakat alacaklının tenkis davası açmak için öncelikle saklı paylı mirasçıya başvurması gerekir. Alacaklı saklı paylı mirasçıdan tenkis davası açmasını talep edecektir. Alacaklının bu talebi aynı zamanda bir ifa talebi olarak değerlendirileceğinden saklı paylı mirasçı zamanaşımı def'ini ileri sürebilecektir. Bunun neticesinde saklı paylı mirasçı dava açmasına gerek kalmaksızın alacaklının dava hakkını elinden alabilecektir.

Tenkis davası açmak isteyen alacaklıların saklı paylı mirasçıya ihtarda bulunması gerekir. Verilecek uygun süre içinde mirasçı dava açmazsa alacaklılar tenkis davası açabilir. Mirasçının dava açmasına rağmen davayı gereği gibi takip etmemesi durumunda alacaklılar davaya fer'i müdahil olarak katılabilir veya sonradan tenkis davası açabilir. Benzer şekilde, üçüncü kişinin kazandırmanın yerine getirilmesi için saklı paylı mirasçıya açacağı davaya, alacaklıların fer'i müdahil olarak katılarak tenkis def'ini ileri sürmeleri de mümkündür.

KAYNAKLAR

AKÇAY, Ergin, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Zamanaşımı, İstanbul, 2010.

- ALBAŞ, Hakan, "Miras Hukukunda İptal ve Tenkis Def'i", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Yıl: 2012, Cilt: 18, Sayı: 3, s. 143-162.
- ANTALYA, O. Gökhan, Miras Hukuku, Ankara, 2019.
- ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Se-ma/HANAĞASI, Emel, İcra ve İflâs Hukuku, Ankara, 2019.
- AYAN, Mehmet, Miras Hukuku, Ankara, 2016.
- AYİTER, Nuşin, Miras Hukuku, Ankara, 1978.
- BASILE, Giovanna, Aktiv- und Passivlegitimation, Rechtsbegehren und Klagefundament bei der Herabsetzungsklage (Art. 522 ff. ZGB), Zürich, 2016.
- BAYGIN, Cem, Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, Ankara, 2005.
- BREITSCHMID, Peter/JUNGO, Alexandra, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht – Erbrecht – Art. 457-640 ZGB, 3. Auflage, Zürich, 2016.
- BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol, Medenî Usul Hukuku, Ankara, 2019.
- BULUT, Erhan, "İflas Davasında Yetki", Mevzuat Dergisi, Yıl:4, Sayı: 38, Şubat 2001, (<https://www.mevzuatdergisi.com/2001/02a/01.htm#>) (erişim:13.03.2020).
- ÇABRİ, Sezer, Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), Cilt-I, İstanbul 2018.
- DELİDUMAN, Seyithan, "Haciz Tutanağının Borç Ödemeden Aciz Belgesi Hükmünde Sayılması (İİK. M. 105, I)", Yargıtay Dergisi, C. 25, S. 3, Temmuz 1999, s. 334-337.
- DELİDUMAN, Seyithan, "Muvakkat Borç Ödemeden Aciz Belgesi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1998/3, s. 1077-1087 (DELİDUMAN, Geçici Aciz).
- DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut, Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, İstanbul, 2019.
- DURAL, Mustafa/SARI, Suat, Türk Özel Hukuku, Cilt I, Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri, İstanbul, 2019.

- EIGENMANN, Antoine/ROUILLER, Nicolas, Commentaire du droit des successions, Bern, 2012.
- ERDEM, Mehmet, Özel Hukukta Zamanaşımı, İstanbul, 2010.
- EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2019 (EREN, Borçlar).
- EREN, Fikret, Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası, Ankara, 1973.
- ERSOY, Uğur, "Hileli ve Taksirli İflas Suçları", Ceza Hukuku Dergisi, S. 33, Nisan, 2017, s. 67-111.
- ESCHER, Arnold, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben (Art. 457-536), Dritte Auflage, Zürich, 1959.
- EVİK, Ali Hakan, Türk Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli İflas Suçları, İstanbul, 2015.
- GÜNAY, Erhan, "Mirasta Tenkis (İndirim) Davası", Terazi Hukuk Dergisi, S. 105, Mayıs 2015, s. 65-75.
- GÜNAY, Erhan, Miras Hukukunda Mirasçılarının Sorumluluğu ve Alacaklıların Korunması, Ankara, 2019 (GÜNAY, Alacaklıların Korunması).
- İMRE, Zahit, Türk Miras Hukuku, İstanbul, 1978.
- İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan, Miras Hukuku, İstanbul, 2018.
- İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref/ALBAŞ, Hakan, Miras Hukuku, Ankara, 2019.
- KARSLI, Abdurrahim, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul, 2014.
- KARSLI, Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, Ders Kitabı, İstanbul, 2014.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2019 (KILIÇOĞLU, Borçlar).
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., Miras Hukuku, Ankara, 2019.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, Miras Hukuku, İstanbul, 1987.
- KOSTKIEWICZ, Jolanta Kren/WOLF, Stephan/AMSTUTZ, Marc/FANKHAUSER, Roland, ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 3. Auflage, Zürich, 2016.
- KURU, Baki, İcra ve İflas Hukuku, El Kitabı, Ankara, 2013.
- KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, Medenî Usul Hukuku, El Kitabı, Cilt I, Ankara, 2020.

- MUŞUL, Timuçin, İcra ve İflâs Hukuku, Cilt: I, Ankara, 2013.
- NAR, Ahmet, Türk Miras Hukukunda Tenkis, İstanbul, 2016.
- ORUÇ ÖMEROĞLU, Handan, İflas İdaresi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012.
- OĞUZMAN, M. Kemal, Miras Hukuku, İstanbul, 1995.
- OĞUZMAN, M. Kemal/BARLAS, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, İstanbul, 2019.
- ÖZTAN, Bilge, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), Ankara, 2016.
- ÖZTEK, Selçuk, İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası, İstanbul, 1994.
- PEKCANITEZ, Hakan, Medeni Usûl Hukukunda Fer'i Müdahale, Ankara, 1992.
- PEKCANITEZ, Hakan/ÖZEKES, Muhammet/AKKAN, Mine/TAŞ KORKMAZ, Hülya, Medenî Usûl Hukuku, İstanbul, 2017.
- RÜZGARESEN, Cumhuriyet, İflâs Sebepleri, Ankara, 2011.
- SEROZAN, Rona, Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Kişiler Hukuku, İstanbul, 2018.
- SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay, Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları Ankara, 2019.
- ŞENER, Esat, "Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması", Yargıtay Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, Ocak 1977, s. 115-134.
- TEKDOĞAN, Aydın, Mirasta Denkleştirme ve Tenkis Davaları, Ankara, 2018.
- TUNCER KAZANCI, İdil/ÖCAL APAYDIN, Bahar, "Mirasçılarının Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, Cilt: 2, Yıl: 2015, s. 775-808.
- TUOR, Peter, BernerKommentar, Kommentar zum SchweizerischenZivilgesetzbuch, Band III: DasErbrecht, 1. Abteilung: DieErben, Art.457-536 ZGB, Bern, 1964.
- TUOR, Peter/SCHNYDER, Bernhard/SCHMID, Jörg/RUMO-JUNGO, Alexandra, DasSchweizerischeZivilgesetzbuch, 13. Auflage, Zürich-Basel-Genf, 2009.

- TURANBOY, K. Nuri, Mirasbırakanın Denkleştirme ve Tenkise Bağlı Sağlararası Hukuki İşlemleri, Ankara, 2010.
- TÜFEK, K. Gültekin, Miras Hukukunda Tenkis ve İade Davaları, Ankara, 1977.
- UYAR, Talih, "Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2007, Sayı: 70, s. 345-358.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim, İflâs Hukuku, İstanbul, 1966.
- YAVUZ, Cevdet, "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusunu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:51, Sayı: 1-4, Yıl: 1985, s. 261-333.
- YILDIRIM, Mehmet Kâmil/DEREN-YILDIRIM, Nevhis, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul, 2016.